

Osuuskauppa PeeÄssä

Tilinpäätös ja toimintakertomus

1.1.-31.12.2019

Tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2019

Sisällysluettelo	SIVU
OSUUSKAUPPA PEEÄSSÄN TOIMINTAKERTOMUS 2019.....	3-10
KONSERNITULOSLASKELMA.....	11
KONSERNITASE.....	12
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA.....	13
TULOSLASKELMA (EMOYHTIÖ)	14
TASE (EMOYHTIÖ)	15
RAHOITUSLASKELMA (EMOYHTIÖ)	16
TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET.....	17-19
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT.....	20-31
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ JA OMA PÄÄOMA	32
TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ.....	32
LUETTELO KIRJANPIDOISTA JA AINEISTOISTA	33-34
TILINTARKASTUSKERTOMUS.....	35-37
HALLINTONEUVOSTON LAUSUNTO	38

OSUUSKAUPPA PEEÄSSÄN TOIMINTAKERTOMUS 2019

1. TOIMINTAYMPÄRISTÖN KEHITYS

Suomen talouteen vaikuttaa maailmantalouden megatrendit. Maailmalta lähtenyt talouden epävarmuus katkaisi myös Suomen talouskasvun. Ennusteiden mukaan tulevien vuosien talouskasvu pysyttelee lähivuosina prosentin tuntumassa tai sen alapuolella. Vuoden 2019 talouskasvu tulee olemaan 1,5 prosenttia kotimaisen kulutuksen ansiosta.

2. S-RYHMÄN KEHITYS

S-ryhmän muodostavat osuuskaupat ja SOK tytäryhtiöineen. S-ryhmän veroton vähittäismyynti oli vuonna 2019 11 713 miljoonaa euroa, jossa on kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 1,7 prosenttia.

S-ryhmän veroton vähittäismyynti	Milj. €	+/- % ed.v.
liiketoiminta-alueittain		
Prisma*	3 563	+2,8
S-market	3 507	+1,3
Sale	695	+0,2
Alepa	394	+5,7
Herkku	85	-11,8
Muu marketkauppa	6	-1,4
Market-kauppa yhteensä*	8 249	+1,9
Rautakauppa	135	-0,3
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	1 721	-0,5
Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa	290	-1,4
Matkailu- ja ravitsemiskauppa*	842	+3,1
Auto- ja autotarvikekauppa	437	+7,3
Muut	40	-7,9
S-ryhmä yhteensä*	11 713	+1,7

*Sisältää lähialueiden (Viro ja Pietari) vähittäismyyntin

S-ryhmässä oli joulukuun lopussa 1 854 toimipaikkaa, kun niitä oli 1 841 edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Alueosuuskauppojen lukumäärä oli vuoden 2019 lopussa 19 ja paikallisosuuskauppojen kuusi.

Bonusjärjestelmään kuuluviin osuuskauppoihin liittyi vuoden 2019 aikana 71 233 uutta jäsentä. Asiakasomistajien kokonaisjäsenmäärä oli vuoden lopussa 2 425 167. Bonusta asiakasomistajille maksettiin yhteensä 341 miljoonaa euroa.

S-ryhmän investoinnit olivat 496 miljoonaa euroa, kun ne vuotta aikaisemmin olivat 598 miljoonaa euroa.

S-ryhmän yhteenlaskettu konsolidoimaton tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 367 miljoonaa euroa voitollinen, kun tulos edellisenä vuonna oli 346 miljoonaa euroa. Osuuskauppojen yhteenlaskettu tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 300 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 290 miljoonaa euroa. SOK-yhtymän tulos ennen veroja (IFRS) oli 67 miljoonaa euroa voitollinen, kun se edellisenä vuonna oli 55 miljoonaa euroa.

3. PEEÄSSÄN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA MERKITTÄVIMMÄT MUUTOKSET

PeeÄssä harjoittaa liiketoimintaa 19 kunnan alueella pääosin Pohjois-Savossa päätoimialoina vähittäis-, majoitus- ja ravitsemiskauppa sekä liikennemyymälä- ja polttonestekauppa.

Pohjois-Savon kuntien kokonaisväkiluku väheni vuoden 2019 aikana noin tuhannella henkilöllä. Väestön kehitys on jatkunut laskusuuntaisena useampana peräkkäisenä vuotena. Väestömäärä kasvoi Pohjois-Savossa vain Kuopiossa.

Työttömyys väheni edelleen Pohjois-Savossa. Työttömiä työnhakijoita oli 10,7 prosenttia työvoimasta, joka on 0,1 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Koko maan työttömyysaste on laskenut 9,8 prosenttiin. Pienin työttömyysaste, 7,7 prosenttia, oli Siilinjärvellä ja suurin Kaavilla, 15,2 prosenttia. Nuorten työttömyys laski Pohjois-Savossa edelleen.

Toimintaympäristömuutokset toimialoittain

Vähittäiskauppa

PeeÄssän toimialueella vähittäiskaupan osalta kilpailutilanteessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia edellisvuoteen nähden. Arvion mukaan päivittäistavara-kaupan liikevaihdon kehitys on PeeÄssän toimialueella noin kaksi prosenttia. Varsinaista kulutuksen määrän kasvua ei ollut väestömäärän vähenemisestä johtuen.

Käyttötavara-kaupan markkinat jäivät alustavien tilastojen mukaan niukasti miinukselle edellisvuodesta. Käyttötavara-kaupan markkinoiden pientyminen on jatkunut jo useita vuosia. Tähän on syynä osittain kaupan käynnin siirtyminen ulkomaisille verkkokaupan toimijoille, mutta myös yhtä lailla kulutustottumusten muutos ja kierrätyksen kasvu.

Majoitus- ja ravitsemiskauppa

Majoitus- ja ravitsemiskaupassa merkittävin toimintaympäristön muutos oli alkuvuodesta Cumulus-hotellin kiinnioleminen Kuopiossa ja sen muutostyöt Lapland Hotels -ketjuun kuuluvaksi yksiköksi. Kuopiossa yksityisten henkilöiden lyhytaikaiset asunnonvuokraukset erilaisten verkossa toimivien välityspalveluiden kautta on edelleen kasvaneet. Majoituskauppa pääsi toimialueella edellisvuoden taantuman jälkeen pieneen kasvuun.

Ravitsemuskaupan osalta merkittävimmät muutokset olivat Saanan avautuminen Kuopion Bellanrantaan ja ravitsemiskaupan aktivoituminen Puijontornin alueella.

Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa

Liikennemyymälä- ja polttonestekaupan toimintaympäristössä tapahtunut merkittävin muutos oli pitkään suljettuna olleen Matkuksen liikenneaseman avautuminen uudestaan Juustoportin toimesta alkuvuonna. Ilmastonmuutoksen tietoisuuden kasvu vaikuttaa omalta osaltaan sekä kuluttajien matkustuskäyttäytymiseen että vähemmän kuluttavien autojen hankinnan kautta polttonesteiden kulutuksen laskuun.

4. LIIKEVAIHTO

PeeÄssän konsernin liikevaihto oli 596,8 miljoonaa euroa, jossa lisäystä edelliseen vuoteen 2,8 prosenttia. Varsinaisen liiketoiminnan liikevaihto oli 594,6 miljoonaa euroa. Alla olevassa taulukossa liikevaihto toimialoittain.

Liikevaihto miljoonaa euroa toimialoittain	2019	2018	+/- edv
Päivittäistavarakauppa	380,7	368,9	11,8
Käyttötavarakauppa	54,2	53,3	0,9
Majoitus- ja ravitsemistoimiala	49,4	45,8	3,6
Polttonestetoimiala	107,0	107,3	-0,3
Muut	3,3	3,2	0,1
Yhteensä	594,6	578,5	16,1

Päivittäistavarakauppa

Päivittäistavarakaupan liikevaihto oli 380,7 miljoonaa euroa (edv. +3,2 prosenttia), joka on 64 prosenttia PeeÄssän liikevaihdosta. Kasvu oli selkeästi parempi kuin S-ryhmän valtakunnallinen kehitys. Päivittäistavarakaupan markkinaosuuden arvioidaan kasvavan edellisvuodesta. PeeÄssä on toimialueellaan selkeä markkinajohtaja. Erityisen hyvään kasvuun ylsi S-market ketju.

PeeÄssän päivittäis- ja käyttötavarakaupan palveluverkosto 31.12.2019:

• Prisma	3
• S-market	29
• Sale	15
• Sokos	1
• Emotion	3
• Nina ja Henri	1
• Kodin Terra	1
Yhteensä	53

Käyttötavarakauppa

Käyttötavarakaupan liikevaihto oli 54,2 miljoonaa euroa (edv. 1,7 prosenttia), joka oli 9,1 prosenttia PeeÄssän liikevaihdosta. Pientä kasvua tuli niin Sokoksella, Emotioneissa kuin Prismoissakin, mutta erityisen hyvään kasvuun ylsi Kodin Terra. Käyttötavaramarkkinan arvioidaan olleen pienessä laskussa edellisvuoteen verrattuna.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

Liikevaihto koostuu hotelli- ja ravintolatoimipaikkojen sekä ABC liikennemyymälöiden ravintolamyynnistä ja oli 49,5 miljoonaa euroa (edv. +8 prosenttia). Osuus on 8,3 prosenttia PeeÄssän liikevaihdosta. Hotelli- ja ravintolaliiketoimintaa harjoitetaan kolmessa yksikössä ja erillisiä ravintolatoimipaikkoja oli 11. Kuopio Wine Festival järjestettiin 23. kerran. Markkinaosuuden arvioidaan kasvaneen selkeästi niin majoitus- kuin ravintolatoiminnan osalta.

Polttonestekauppa

Liikevaihto koostuu ABC liikennemyymälöiden (6 kpl), ABC kylmäasemien (18 kpl) sekä PeeÄssän öljypalvelun polttonestemyynnistä. Polttonesteiden lisäksi tähän ryhmään luetaan autonpesu (0,2 miljoonaa euroa) sekä huoltamotoiminta (0,1 miljoonaa euroa). Polttonestekaupan liikevaihto oli 107 miljoonaa euroa (edv. -0,2 prosenttia) ja oli 18 prosenttia PeeÄssän liikevaihdosta. Polttoainekaupan markkinaosuuden arvioidaan kasvaneen ja olevan selkeästi yli 50 prosenttia.

5. KONSERNIRAKENTEEN MUUTOKSET

PeeÄssä osti Kiinteistö Oy Puijonlaakson palvelukeskuksen osakkeet, jotka oikeuttavat S-market Puijonlaakson liiketoiminnassa olevien tilojen hallintaan. Omistusosuus yhtiössä on 36,4 prosenttia.

6. TULOS, TULOKSEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT, TULOKSEEN SISÄLTYVÄT POIKKEUKSELLISET ERÄT SEKÄ TOIMIALAKOHTAINEN TULOSKEHITYS

Konsernin kirjanpidollinen operatiivinen tulos ennen veroja ja muita kuluja oli voitollinen 26,7 miljoonaa euroa, joka oli 1,3 miljoonaa euroa edellistä vuotta parempi. Tilikauden tulos oli 20,5 miljoonaa euroa, joka oli edellisvuoden tasolla, mutta ylitti budjetoidun tuloksen. Tilikauden tulosta paransi edellisvuoteen erityisesti myynnin rakenteen kautta kasvanut kate ja toisaalta sitä pienensi Tahkolla myytävien kiinteistöjen alaskirjaukset.

PeeÄssän sisäisessä laskennassa tuloksellisuutta seurataan operatiivisella tuloksella, joka on alla esitetty päätoimialoittain jaettuna.

Operatiivinen tulos miljoonaa euroa toimialoittain	2019	2018	+/- edv.
Vähittäiskauppa ilman polttonestettä	19,4	17,5	1,9
Majoitus- ja ravitsemiskauppa	3,3	2,3	1,0
Polttonestetoimiala	0,1	1,1	-1,0
Muut	3,9	4,4	-0,5
Yhteensä	26,7	25,3	1,4

7. BRUTTOINVESTOINNIT JA KÄYTTÖOMAISUUDEN MYYNNIT

Investoinnit kiinteään omaisuuteen olivat yhteensä 15,8 miljoonaa euroa. Investoinnit pienenivät edellisvuodesta.

Vähittäiskaupan merkittävimpiä investointeja olivat Suonenjoen ja Petosen S-marketien uudistukset. Lisäksi ostettiin Puijonlaakson S-marketin kiinteistöön liittyviä osakkeita.

Matkailu- ja ravitsemistoimialalla suurimpia investointeja olivat ravintola Apteekkarin, ravintola Ehtan sekä ABC Pyhäjärven uudistamiset. Lisäksi syksyllä avattiin Kuopion Pitkälähteen uusi ABC Carwash.

Muilta osin investoinnit ja uudistukset keskittyivät energiatehokkuuden parantamiseen.

8. MAKSUVALMIUDEN JA MUUN RAHOITUSASEMAN KEHITYS

PeeÄssän maksuvalmius säilyi koko vuoden hyvänä. Liiketoiminnasta kertyi rahavirtaa 38,6 miljoonaa euroa. Varat kasvoivat ja olivat yhteensä 101,5 miljoonaa euroa.

Laskennallinen omavaraisuusaste oli 83,6 prosenttia (edv. 83,3 prosenttia). Korollista vierasta pääomaa ei edelleenkään ollut.

9. ASIAKASOMISTAJAT

PeeÄssän jäsenmäärä oli vuoden 2019 lopussa 119 558, uusia jäseniä liittyi 4 750. Toiminta-alueen talouksista 82,5 prosenttia on PeeÄssän asiakasomistajatalouksia.

PeeÄssä palautti vuonna 2019 asiakasomistajilleen bonuksina, maksutapaetuna ja ylijäämänpalautuksena 40,6 miljoonaa euroa (edv. 31,2 m €), joka on keskimäärin 340 euroa/ jäsen. Ylijäämänpalautusta maksettiin kertomusvuonna neljä prosenttia PeeÄssän omista toimipaikoista vuoden 2018 aikana tehdyistä ostoista. Asiakasomistajat saivat ylijäämänpalautusta yhteensä 18,5 miljoonaa euroa (edv. 9,5 miljoonaa euroa).

Hallitus ehdottaa 18,8 miljoonaa euroa jaettavaksi ylijäämänpalautuksena, joka on neljä prosenttia PeeÄssän toimipaikoista vuonna 2019 tehdyistä ostoista. Bonusmyynninosuus kokonaisymyynnistä oli 73,8 prosenttia (edv. 74,9 prosenttia).

10. HENKILÖSTÖ

PeeÄssä on Pohjois-Savon suurin yksityinen työnantaja. Vuoden 2019 lopussa PeeÄssän palveluksessa oli yhteensä 1 784 henkilöä.

Henkilöstön määrä 31.12.	2019	2018	+/- edv.
Vähittäiskauppa	1 170	1 110	+60
Matkailu- ja ravitsemusala	400	382	+18
Liikennemyymälät	176	196	-20
Konttori, muut	38	43	-5
PeeÄssä yhteensä	1784	1731	+53

Henkilöstön määrä vuoden 2019 lopussa oli 1784 ja on kasvanut edellisestä vuodesta hieman. Kokoaikaiseksi muutettuna määrä oli 1198. Vuoden 2018 lopussa määrä oli 1120. Kokoaikaisen osuus on 27 prosenttia koko henkilöstöstä. Yli 30 tuntia viikossa tekevien osuus kasvoi myös hieman ja oli 55 prosenttia. Henkilöstön keski-ikä oli 34. Henkilöstöstä 82 prosenttia on naisia ja 18 prosenttia miehiä.

Työtyytyväisyys parani edellisestä vuodesta koko yrityksen osalta ja on erinomaisella tasolla.

Koko henkilöstö kuuluu tulospalkkauksen piiriin. Henkilökunnan palkitsemiseen käytettiin 3,3 miljoonaa euroa (edv. 2,8 miljoonaa euroa). Lakisääteisten henkilösivukulujen lisäksi henkilökunnan koulutukseen ja hyvinvointiin panostettiin 1,5 miljoonaa euroa.

PeeÄssä tarjosi kesätyötä yli 230 nuorelle ja Tutustu ja tienaa -kesäharjoittelun 670 nuorelle. PeeÄssä teki aktiivista yhteistyötä oppilaitosten kanssa muun muassa tarjoamalla ammatti- ja ammattikorkeakouluopiskelijoille harjoittelujaksoja. Vuoden 2019 aikana Savon ammattiopiston opiskelijoille toteutui kaikkiaan 350 koulutussopimusta tai oppisopimusta.

Sairausajan palkat (lapsen sairaudesta johtuvat poissaolot mukaan lukien) nousivat hieman ollen 1,94 prosenttia (edv. 1,78 prosenttia). Työkykyä tuettiin esimerkiksi työn keventämisellä tai muokkauksella, työergonomisilla ratkaisuilla, työaikajärjestelyillä, osasairauspäivärahalla, kuntoutuksella tai työkokeilulla.

Työturvallisuuteen panostettiin hankkimalla muun muassa turvajalkineita, henkilösuojaimia ja apuvälineitä.

11. RISKIT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

PeeÄssä on operatiivisen riskien osalta seuranta- ja kehittämissuunnitelma, jota seurattiin vuonna 2019. Strategisia riskejä tarkasteltiin strategiatyön yhteydessä ja niihin pyrittiin varautumaan strategiassa olevilla toimenpiteillä. Näitä riskejä kartoitetaan ja toimenpiteitä päivitetään strategian päivitysten yhteydessä.

Liiketoiminta-alueillamme ei ole havaittavissa normaalista liiketoiminnasta poikkeavia riskejä tai epävarmuustekijöitä. Merkittävä osuus PeeÄssän liikevaihdosta koostuu päivittäisestä kuluttamisesta, johon esimerkiksi suhdannevaihtelu vaikuttaa varsin maltillisesti. Majoitus- ja ravitsemiskaupan, sekä osin käyttötavarakaupan, kulutukseen suhdannevaihtelun vaikutus on voimakkaampaa erityisesti suhdanteen heikeissä.

12. VASTUULLISUUS

S-ryhmän yhteiset vastuullisuusasiat raportoidaan vuosittain SOK:n vuosikatsauksessa. PeeÄssän yritysmuodosta lähtevä vastuullisuus jaetaan neljään vastuullisuusnäkökulmaan. Näkökulmat ovat ympäristö-, yhteiskunta-, henkilöstö- ja talousvastuu.

Ympäristövastuu

PeeÄssä ympäristön hyväksi tehtävä toiminta on jatkuvaa hävikin ja jätteiden määrän hallintaa sekä energian käytön tehostamista. Energiatehokkuuteen panostaminen jatkui vahvasti vuoden 2019 aikana.

Kokonaisenergiankulutusta saatiin laskettua neljä prosenttia eli 225 000 eurolla uusien energiatehokkaiden ratkaisujen ansiosta. Näitä olivat muun muassa ledivalaisinmuutokset sekä kiinteistö- ja kylmälaitteiden uusimiset. Perinteiset kylmälaitteissa käytetyt kylmäaineet ovat voimakkaita kasvihuonekaasuja, jotka ilmakehässä kiihdyttävät ilmastonmuutosta. Hiilidioksidi on ilmaston kannalta paras kylmäaine. Tämän vuoksi perinteiset kylmäaineet korvataan hiilidioksidilla. Noin 72 prosenttia myymälöistämme on tämän järjestelmän piirissä.

Kaatopaikalle ohjautui noin viisi prosenttia kokonaisjätteestä. Biojätteeseen menevää hävikkiä pienennettiin muun muassa lisäämällä lahjoituksia hyväntekeväisyyteen ja myymällä päiväystuotteita alennetuilla hinnoilla. Lähes kaikki hävikkiin jäävä ruoka lahjoitetaan yhteistyökumppaneille jaettavaksi hyvän tekeväisyyteen.

Yhteiskuntavastuu

PeeÄssä tuottaa alueellista hyvinvointia muun muassa edullisen ostoskorin, työpaikkojen, investointien ja verojen maksun kautta.

Liikunta on tärkeä osa lasten ja nuorten arkea ja hyvinvointia. Lasten liikunta- ja harrastustoimintaan tuettiin viime vuonna noin 130 000 eurolla (edv. 120 000 euroa). Kannustajat -tukiohjelma mahdollistaa nuorten ja lasten harrastustoiminnan tukemisen läpinäkyvästi. Asiakasomistajat voivat liittyä Kannustajiksi ja vaikuttaa äänellään siihen kenelle ja kuinka paljon osuuskauppa maksaa tukea. Vuoden 2019 aikana oli käytössä Kannustajat -tukimalli, jonka kautta tuettiin lasten ja nuorten liikunta- ja harrastustoimintaa yhteensä 30 000 eurolla vuodessa.

Lasten ja nuorten Ässäkokkikursseja järjestettiin yhteistyössä Marttaliiton kanssa. Ässäkokkikursseilla tuetaan lasten ja nuorten terveellisiä ruokailutottumuksia. Asiakkaillemme tarjoamme uusia ja terveellisiä vaihtoehtoja muun muassa Satokausi-vinkkien muodossa. Näin haastamme suomalaiset lisäämään kasvisten käyttöä.

Kuluttajaosuuskunta tehtävämme on tarjota edullisia kotimaisia elintarvikkeita asiakkaillemme. Ruokakaupoissamme myytävistä tuotteista 80 prosenttia on valmistettu Suomessa. PeeÄssä varmistaa paikallisesti muun muassa mahdollisimman kattavan lähiruoan tarjonnan.

Alueelliset verottomat tavarahankinnat olivat vuonna 2019 44 miljoonaa euroa (edv. 40 miljoonaa euroa). Verottomia palveluostoja muun muassa investointeihin ja kiinteistöhoitoon tehtiin yhteensä 26,6 miljoonaa euroa (edv. 29,6 miljoonaa euroa). Hankinnat omalta toiminta-alueelta olivat yhteensä 70,6 miljoonaa euroa (edv. 69,6 miljoonaa euroa).

Yhteisöverot tuloksesta olivat 5,5 miljoonaa euroa ja kiinteistöverot 1,0 miljoonaa euroa. Palkoista maksettiin pakollisia henkilösivulukuja 8,9 miljoonaa euroa ja ennakonpidätystä verottajalle välitettiin 7,1 miljoonaa euroa.

Henkilöstövastuu

Avoimuus, läpinäkyvyys ja vastuullisuus ovat osa PeeÄssän toimintakulttuuria. Tämän vuoksi PeeÄssä on käytössä eettiset periaatteet, jotka on tiedotettu henkilökunnalle ja ovat nähtävissä nettisivuillamme.

Muun muassa S-ryhmän omien merkkien elintarvikkeissa on kerrottu pääraaka-aineen valmistusmaa. Myös tekstiilien valmistuksen tehdastiedot julkaistaan vuosittain.

Haluamme varmistaa kaikkien yhdenvertaiset mahdollisuudet asioida ja työskennellä S-ryhmässä. Tämän vuoksi pyrimme huomioimaan esteettömyyden toimipaikoissamme.

Talousvastuu

Tehokas ja tulokellinen toiminta on vastuullista yritystoimintaa, joka mahdollistaa osuuskaupalle sen toiminta-ajatuksen toteuttamisen, asiakashyödyn kasvattamisen.

13. HALLITUKSEN ESITYS OSUUSKUNNAN YLIJÄÄMÄÄ KOSKEVIKSI TOIMENPITEIKSI

Osuuskaupan jakokelpoinen ylijäämä on 221.485.786,99 euroa.

Osuuskunnan taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Osuuskunnan maksuvalmius on hyvä, eikä alla ehdotettu tilikauden ylijäämän jako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan osuuskunnan maksukykyä.

Hallitus ehdottaa, että tilikauden 2019 ylijäämä 22.583.321,11 euroa käytetään seuraavasti:

- siirretään sääntöjen 25 § mukaisesti vararahastoon 2.258.000,00 €

- maksetaan ylijäämän palautuksena arviolta 18.797.000,00 €, mikä on neljä prosenttia Osuuskauppa PeeÄssästä tehtyjen Osuuskauppa PeeÄssän S-Etukortilla rekisteröityjen bonusostojen määrästä
- jätetään loppuosa edellisten tilikausien ylijäämätilille 1.528.321,11 €

14. OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDEN JÄLKEEN

Tilikauden päättymisen jälkeen ei ole ollut olennaisia tapahtumia liikevaihdon tai tuloksen kannalta merkittävässä toiminnoissa.

15. VUODEN 2020 NÄKYMÄT

Yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu säästämisen palatessa normaalille tasolle. Työttömyys on alentunut hitaasti ja kehityksen odotetaan jatkuvan näin. Inflaatio odotetaan olevan ensi vuonna 1,4 prosenttia ja hiukan kasvavan seuraavana vuonna. Korkotaso pysyy poikkeuksellisen matalana myös vuonna 2020, mikä osaltaan tukee taloutta.

Kaupan alan odotetaan kasvavan keskimäärin hitaasti, mutta vähittäiskaupan kehitys on muuta kauppaa parempaa ja odotetaan lievää piristymistä. Mara (majoitus ja ravitsemus) toimialan kasvun odotetaan hidastuvan. Turismin kasvun ansiosta huoneenkäyttöaste ja hinnat ovat pysyneet investointeja tukevalla tasolla. Ravitsemispalvelujen liikevaihdon määrä on kasvanut Suomessa tasaisesti.

Maailman ja Suomen talous on ohittanut suhdannehuippunsa. Kun viennin kasvu heikkenee talouden kasvu jää yksityisen kulutuksen varaan. Työllisyyden odotettu lievä parantuminen ansiotason nousun kanssa tukee kaupan myynnin kehitystä. Kuluttajien luottamus on pysynyt ennallaan, mikä tukee yksityisen kulutuksen pysymistä ennallaan. Jännitteet maailmalla voivat kuitenkin heilauttaa Suomen sekä maailman talouden laskusuuntaan.

Pohjois-Savossa vähittäiskaupan toimintaedellytyksissä ei odoteta tapahtuvan olennaisia muutoksia lähivuosina. Vaikka talouden kasvu näyttää hiipuvan, ei kuluttajakäyttäytymisessä uskota tapahtuvan olennaista heikentymistä.

Investoinnit ja tuloskehitys

Vuoden 2020 investointeihin on varattu 43,1 miljoonaa euroa. Varkauteen rakennetaan uusi Prisma, Maaningalle ja Pielavedelle uudet S-marketit ja Vehmersalmelle uusi Sale. Kuopion Prismaa, S-marketit Juankoskella, Kaavilla, Puijonlaaksossa ja Vuorelassa remontoidaan vuoden aikana. Näiden lisäksi tehdään konseptipäivityksiä ja energiatehokkuutta lisääviä investointeja muun muassa valaistukseen, kylmäjärjestelmiin ja kalusteisiin. Myös Break Sokos Hotel Tahkoa remontoidaan vuoden aikana. Kuopioon avataan uusi ravintola Hophaus alkuvuoden aikana.

Tulostason arvioidaan säilyvän hyvällä tasolla, joskin hieman alentuvan investointien ja uusavausten myötä.

Oman toiminnan asiakaslähtöistä ja toiminta-ajatuksen entistä parempaan toteuttamiseen tähtävää kehittämistä jatketaan edelleen. S-ryhmätason isot satsauksen tietotekniikkaan ja monikanavaisen asiakaspalveluun (digitalisointiin) nostavat kustannuksia ennakoitua pidempään eli vielä kuluvan vuoden. Hyödyt pitäisi näkyä vuodesta 2021 alkaen. Vahva taloudellinen asema sekä hyvällä tasolla oleva tuloksenteleminen mahdollistavat toimipaikkaverkoston kehittämisen tulorahoituksella myös lähivuosina.

OK PEEÄSSÄ KONSERNIN TULOSLASKELMA

KONSERNIN TULOSLASKELMA

1.1.2019 - 31.12.2019

1.1.2018 - 31.12.2018

Liikevaihto		596 814 591,11		580 383 578,69
Liiketoiminnan muut tuotot		48 854,69		162 892,66
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet	454 974 576,62		445 382 043,09	
Ulkopuoliset palvelut	1 330 119,56	456 304 696,18	1 211 023,80	446 593 066,89
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	44 456 428,63		42 127 656,03	
Henkilösivukulut	8 869 662,35	53 326 090,98	9 343 280,84	51 470 936,87
Poistot ja arvonalentumiset		16 417 674,23		15 473 680,22
Liiketoiminnan muut kulut				
Vuokrat	1 741 028,06		1 744 524,97	
Muut kulut	44 677 208,67	46 418 236,73	41 548 556,39	43 293 081,36
Liikelylijäämä		24 396 747,68		23 715 706,01
Osuus osakkuusyritysten tuloksista		-265 051,24		3 265,65
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)		1 817 308,72		1 717 429,09
Ylijäämä ennen veroja		25 949 005,16		25 436 400,75
Tuloverot (+/-)		-5 136 443,48		-4 966 032,57
Vähemmistöosuudet		21 858,25		21 449,89
Tilikauden ylijäämä		<u>20 834 419,93</u>		<u>20 491 818,07</u>

OK PEEÄSSÄ KONSERNIN TASE

KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.2019		31.12.2018	
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet	7 184 533,77		7 050 775,89	
Aineelliset hyödykkeet	158 014 599,66		161 924 559,34	
Osakkuusyrittösakkeet	3 955 842,81		1 670 894,05	
Muut sijoitukset	25 627 126,95	194 782 103,19	32 608 124,55	203 254 353,83
<hr/>				
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus	24 748 514,47		24 203 813,22	
Laskennalliset verosaamiset	68 099,94		83 495,65	
Lyhytaikaiset saamiset	10 324 077,87		9 010 165,26	
Rahoitusarvopaperit	73 771 039,82		9 994 947,00	
Rahat ja pankkisaamiset	27 864 402,85	136 776 134,95	79 755 764,28	123 048 185,41
<hr/>				
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>331 558 238,14</u>		<u>326 302 539,24</u>	
VASTATTAVAA				
31.12.2019				
31.12.2018				
OMA PÄÄOMA				
Osuuspääoma	10 772 686,82		10 772 686,82	
Vararahasto	27 936 167,87		25 873 167,87	
Muut rahastot	978 098,22		761 813,18	
Edellisten tilikausien ylijäämä	214 339 766,75		211 677 618,13	
Tilikauden ylijäämä	20 834 419,93	274 861 139,59	20 491 818,07	269 577 104,07
<hr/>				
VÄHEMMISTÖN OSUUS	2 201 647,73		2 203 280,03	
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma	12 950,00			
Laskennalliset verovelat	2 115 302,57		2 393 570,49	
Lyhytaikainen vieras pääoma	52 367 198,25	54 495 450,82	52 128 584,66	54 522 155,15
<hr/>				
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>331 558 238,14</u>		<u>326 302 539,25</u>	

OK PEEÄSSÄ KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyljäämä	24 396 747,68	23 715 706,01
Oikaisut liikelyljäämään (1)	16 650 587,79	15 438 015,75
Käyttöpääoman muutos (2)	-2 553 986,49	414 557,73
Liiketoiminnan rahavirta ennen rah.eriä ja veroja	38 493 348,98	39 568 279,49
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-23 758,59	-5 784,61
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	222 269,41	796 181,23
Maksetut välittömät verot	-5 283 057,88	-5 587 643,02
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	33 408 801,92	34 771 033,09
Liiketoiminnan rahavirta	33 408 801,92	34 771 033,09
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-12 406 312,16	-18 356 153,67
Investoinnit muihin sijoituksiin	-3 056 500,00	-1 104 573,78
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	350 414,00	111 957,27
Luovutustuotot muista sijoituksista	0,00	32 674 591,71
Saadut korot investoinneista	13 291,24	
Saadut osingot investoinneista	1 594 380,55	968 444,77
Investointien rahavirta	-13 504 726,37	14 294 266,30
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Vähemmistöjen sijoitus konserniyhtiöihin	20 210,00	42 770,00
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+) / vähennys (-)	12 799,57	0,00
Osuusmaksujen lisäys	214 315,71	151 342,42
Maksettu ylijäämän palautus	-15 766 669,44	-8 083 043,52
Rahoituksen rahavirta	-15 519 344,16	-7 888 931,10
Rahavarojen muutos, lisäys(+)/vähennys(-)	4 384 731,39	41 176 368,29
Rahavarat tilikauden alussa*	97 250 711,28	38 579 395,98
Rahavarat tilikauden lopussa*	101 635 442,67	79 755 764,28
*2019 rahavarat tilikauden alussa ja lopussa sisältävät rahoitusarvopaperit		
Oikaisut liikelyljäämään (1)		
Pysyvien vastaavien myyntivoitot(-) ja tappiot(+)	244 213,04	-35 664,47
Poistot ja arvonalentumiset	16 417 674,23	15 473 680,22
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-11 299,48	0,00
	16 650 587,79	15 438 015,75
Käyttöpääoman muutos (2)		
Saamisten muutos	-1 302 204,50	4 148 252,61
Vaihto-omaisuuden muutos	-544 701,25	960 109,23
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos	-707 080,74	-4 693 804,11
	-2 553 986,49	414 557,73
Rahat ja pankkisaamiset	27 864 402,85	79 755 764,28
Rahoitusarvopaperit	73 771 039,82	
Rahavarat yhteensä	101 635 442,67	79 755 764,28

TULOSLASKELMA (EMOYHTIÖ)

TULOSLASKELMA	1.1.2019 - 31.12.2019		1.1.2018 - 31.12.2018	
Liikevaihto	596 535 313,36		580 201 653,12	
Liiketoiminnan muut tuotot	48 854,69		162 892,66	
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet	454 974 713,36		445 382 043,09	
Ulkopuoliset palvelut	1 330 119,56	456 304 832,92	1 211 023,80	446 593 066,89
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	44 456 428,63		42 127 656,03	
Henkilösivukulut	8 869 662,35	53 326 090,98	9 343 280,84	51 470 936,87
Poistot ja arvonalentumiset	16 157 369,42		15 174 510,18	
Liiketoiminnan muut kulut				
Vuokrat	1 816 323,84		1 902 629,32	
Muut kulut	44 297 554,44	46 113 878,28	42 170 141,11	44 072 770,43
Liikelylijäämä	24 681 996,45		23 053 261,41	
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	1 823 305,57		1 753 237,56	
Ylijäämä ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	26 505 302,02		24 806 498,97	
Tilinpäätössiirrot (+/-)	1 477 334,77		982 673,32	
Tuloverot (+/-)	-5 399 315,68		-5 159 590,12	
Tilikauden ylijäämä	<u>22 583 321,11</u>		<u>20 629 582,17</u>	

TASE (EMOYHTIÖ)

TASE

VASTAAVAA	31.12.2019		31.12.2018	
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet	8 211 828,79		8 322 409,91	
Aineelliset hyödykkeet	148 007 729,23		151 413 045,09	
Sijoitukset				
Osuudet saman konsernin yrityksissä	4 350 884,80		4 350 884,80	
Muut sijoitukset	30 167 869,50	190 738 312,32	34 608 400,32	198 694 740,12
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus	24 748 514,47		24 203 813,22	
Lyhytaikaiset saamiset	10 253 903,29		8 961 091,12	
Rahoitusarvopaperit	73 771 039,82		9 994 947,00	
Rahat ja pankkisaamiset	27 723 502,31	136 496 959,89	79 569 811,52	122 729 662,86
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>327 235 272,21</u>		<u>321 424 402,98</u>
VASTATTAVAA		31.12.2019		31.12.2018
OMA PÄÄOMA				
Osuuspääoma	10 772 686,82		10 772 686,82	
Vararahasto	27 936 167,87		25 873 167,87	
Muut rahastot	978 114,17		761 813,18	
Edellisten tilikausien ylijäämä	200 182 683,82		197 382 771,09	
Tilikauden ylijäämä	22 583 321,11	262 452 973,79	20 629 582,17	255 420 021,13
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		12 442 194,40		13 919 529,17
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma	12 950,00		0,00	
Lyhytaikainen vieras pääoma	52 327 154,02	52 340 104,02	52 084 852,68	52 084 852,68
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>327 235 272,21</u>		<u>321 424 402,98</u>

RAHOITUSLASKELMA (EMOYHTIÖ)

	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikevoitto	24 681 996,45	23 053 261,41
Oikaisut liikevoittoon (1)	16 412 881,94	16 122 524,35
Käyttöpääoman muutos (2)	-2 533 226,76	443 560,98
Liiketoiminnan rahavirta ennen rah.eriä ja veroja	38 561 651,63	39 619 346,74
Lyhytaikaisten sijoitusten muutos	0,00	0,00
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-20 489,03	-5 488,20
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	242 985,95	831 693,29
Maksetut tuloverot	-5 283 057,88	-5 588 588,00
Liiketoiminnan rahavirta	33 501 090,67	34 856 963,83
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-12 406 312,16	-18 356 153,67
Investoinnit muihin sijoituksiin	-3 056 500,00	-1 104 573,78
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	350 414,00	111 957,27
Luovutustulot muista sijoituksista	0,00	32 674 591,71
Lainasaamisten takaisinmaksut	-2 969,18	48 932,75
Saadut osingot investoinneista	1 594 380,55	968 444,77
Investointien rahavirta	-13 520 986,79	14 343 199,05
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Osuusmaksujen lisäys (+) / vähennys (-)	214 315,71	151 342,42
Maksettu ylijäämän palautus	-15 764 635,98	-8 083 043,52
Rahoituksen rahavirta	-15 550 320,27	-7 931 701,10
Rahavarojen muutos, lisäys (+) / vähennys (-)	4 429 783,61	41 268 461,78
Rahavarat tilikauden alussa *	97 064 758,52	38 294 291,47
Rahavarat fuusiosta		7 058,27
Rahavarat tilikauden lopussa *	101 494 542,13	79 569 811,52
*2019 rahavarat tilikauden alussa ja lopussa sisältävät rahoitusarvopaperit		
Oikaisut liikevoittoon (1)		
Pysyvien vastaavien myyntivoitot (-) ja tappiot (+)	244 213,04	-35 664,47
Poistot ja arvonalentumiset	16 157 369,42	15 174 510,18
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	11 299,48	983 678,64
	16 412 881,94	16 122 524,35
Käyttöpääoman muutos (2)		
Liikesaamisten muutos	-1 314 702,03	4 163 604,16
Vaihto-omaisuuden muutos	-544 701,25	960 109,23
Korottomien velkojen muutos	-673 823,48	-4 680 152,41
	-2 533 226,76	443 560,98
Rahat ja pankkisaamiset	27 723 502,31	79569811,52
Rahoitusarvopaperit	73 771 039,82	0,00
Rahavarat yhteensä	101 494 542,13	79 569 811,52

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Pysyvät vastaavat

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on taseessa arvostettu välittömien menojen mukaiseen hankintamenuon vähennettynä vuosittain kirjanpidossa tehdyillä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaisten poistojen ja kirjattujen poistojen erotus esitetään konserniyritysten tuloslaskelmissa tilinpäätössiirtana. Taseessa mainittujen poistojen kertynyt erotus esitetään konsernin yritysten taseissa yhtenä eränä tilinpäätössiirtojen kertymässä. Pysyvien vastaavien poistamattoman hankintamenuon pysyvät arvonalentumiset kirjataan kuluksi arvonalentumisina

Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat käyttöomaisuuden alkuperäiseen hankintamenuon ja arvioituun taloudelliseen pitoaikaan.

Rakennukset	20/25 v
Koneet ja kalusto	6 v
Hotellikalusto	10 v
Liikearvo	5 v
Muut aineelliset hyödykkeet ja aineettomat oikeudet sekä muut aineettomat hyödykkeet	Verolakien sallimissa puitteissa

Kaluston leasing

Konserniyritysten leasing-maksut käsitellään liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyvinä kaluste- ja tarvikke-kuluina.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on fifo-periaatteen mukaisesti merkitty taseeseen hankinnasta aiheutuneiden välittömiin menojen tai jälleenhankintamenuojen tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä alinta arvoa käyttäen.

Saamiset, rahoitusvarat ja velat

Saamiset on taseessa arvostettu nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon, velat nimel-lisarvoon ja rahoitusomaisuuteen kuuluvat arvopaperit ja muut sellaiset rahoitusvarat hankintamenuon suu-ruisina tai, jos niiden todennäköinen luovutushinta tilinpäätöspäivänä on sitä alempi, tämän määräisinä.

Tilikauden aikana konsernissa ei ollut valuuttamääräisiä velkoja tai saamia.

Eläkejärjestelyt

Konsernin henkilökunnan sekä lakisääteinen eläketurva että tätä täydentävä johtoryhmän jäsenille otettu maksuperusteinen kollektiivinen vapaaehtoinen lisäeläketurva on hoidettu ulkopuolisissa eläkevakuutus-yhtiöissä. Eläkemenot kirjataan kuluiksi kertymisvuonna.

Rahoituslaskelmat

Rahoituslaskelmat on laadittu Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen 30.1.2007 mukaista epäsuoraa rahoitus-laskelmamuotoa soveltaen.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät Osuuskauppa PeeÄssän lisäksi kaikki ne yhtiöt, joissa Osuuskauppa PeeÄssällä on välittömästi tai välillisesti enemmän kuin puolet osakkeiden tuottamista äänistä tai joissa sillä muutoin on määräysvalta.

Tiedot konserniin yhdistellyistä tytäryhtiöistä on esitetty taseen liitetiedoissa. Konserniin yhdistellyistä tytäryhtiöistä Kiinteistö Oy Mansikissa, Kiinteistö Oy Särkiniemen Säästökulmassa, Kiinteistö Oy Kuopion Pyöröntorissa, Kiinteistö Oy Iisalmen Savonkatu 20:ssä ja Kiinteistö Oy Riistaveden Liikekeskuksessa on vähemmistöosuuksia.

Tilikaudella on Osuuskauppa Peeässään hankittu uusi osakkuusyritys Kiinteistö Oy Puijonlaakson Palvelukeskus. Osakkuusyhtiöistä Kiinteistö Oy Puijonlaakson Palvelukeskus, Asunto Oy Warkauden Wihtori ja Kiinteistö Oy Warkauden Talo on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Muiden osakkuusyhtiöiden yhdistelemättä jättämisellä ei ole merkitystä oikeiden ja riittävien tietojen saannin kannalta Osuuskauppa PeeÄssä-konsernin tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Keskinäinen osakkeenomistus

Konsernin sisäinen osakeomistus on tilinpäätöksessä eliminoitu hankinta-menomenetelmän mukaan, jolloin tytäryhtiöosakkeiden hankintameno on eliminoitu tytäryhtiöiden hankintahetken omia pääomia vastaan.

Eliminoinnissa syntyneet erot, jotka ovat johtuneet kiinteistöjen käypien arvojen ja kirjanpitoarvojen eroista, on jaettu ao. käyttöomaisuuserille eli tontteihin 2,3 M€ ja rakennuksiin 8,5 M€. Nämä konsernitaseen aktiivoille kohdistetut eliminointierot poistetaan ko. tase-erän suunnitelman mukaisten poistojen tahdissa. Rakennuksiin kohdistettujen poistamattomien hankintamenojen jäljellä olevat määrät 31.12.2019 ovat yhteensä 2,2 M€. Muita tytäryhtiöistä johtuvia poistamattomia konserniaktiivoja tai tulouttamatta olevia konsernipassiivoja konsernissa ei ole.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on eliminoitu konsernin sisäinen liikevaihto, sisäiset tuotot ja kulut sekä keskinäiset saamiset ja velat. Eliminoitavia sisäisiä katteita konsernissa ei ole.

Vähemmistöosuuden erottaminen

Vähemmistöosuus Kiinteistö Oy Mansikin, Kiinteistö Oy Särkiniemen Säästökulman, Kiinteistö Oy Kuopion Pyöröntorin, Kiinteistö Oy Iisalmen Savonkatu 20:n ja Kiinteistö Oy Riistaveden Liikekeskuksen omista pääomista ja tuloksista on erotettu ja esitetty erikseen tilinpäätöksessä.

Laskennalliset verot

Peeässä-konserniin liittyvät laskennalliset verot on kirjattu alla kerrottujen periaatteiden ja kirjanpitolautakunnan yleisohjeen 12.9.2006 mukaisesti.

Osuuskauppa PeeÄssän ja sen tytäryhtiöiden tuloslaskelmissa ja taseissa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista, vaan olennaiset laskennalliset verovelat tai -saamiset on esitetty ao. yhtiön liitetiedoissa verojen erittelyn yhteydessä.

Varovaisuuden periaatteen mukaisesti konsernitaseeseen sisältyy laskennallinen verovelka kokonaisuudessaan ja laskennallinen verosaaminen arvioidun todennäköisen saamisen suuruisena. Laskennallinen verovelka ja -saaminen on laskettu käyttäen vahvistettua 20 prosentin verokantaa.

Yhdistelytoimenpiteistä aiheutuva laskennallinen verovelka ja -saaminen sisällytetään konsernitaseen laskennalliseen verovelkaan ja -saamiseen sekä niiden muutos konsernituloslaskelman laskennallisen

verovelan ja -saamisen muutokseen. Yhdistelytoimenpiteistä aiheutuvia laskennallisia veroja konsernissa ei ole.

Erillistilinpäätöksissä esitetyt tilinpäätössiirtojen kertymät on konsernitaseessa jaettu laskennalliseksi verovelaksi ja omaksi pääomaksi ja niiden muutos on esitetty konsernituloslaskelmassa. Verotettavaan tuloon palautettavat poistot (hyllypoistot) on otettu em. laskennallista verovelkaa laskettaessa huomioon vähentävänä tekijänä.

Pakollisista varauksista ja vahvistetuista tappioista johtuva laskennallinen verosaaminen on esitetty konsernitaseessa ja sen muutos konsernituloslaskelmassa.

Kohdistetuista konserniaktiivoista ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa, koska syntyneet konserniaktiivat ovat kokonaisuudessaan kohdistettu liiketoiminnan kannalta keskeisiin rakennuksiin ja maa-alueisiin, joita ei ole tarkoitus luovuttaa konsernin ulkopuolelle. Vastaavalla periaatteella kohdistetuista konsernipassivoista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

	KONSERNI 2019	KONSERNI 2018	OK 2019	OK 2018
--	------------------	------------------	------------	------------

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1. Liikevaihto tavara-aloittain

Päivittäis- ja käyttötavarakauppa	434 827 262,78	422 172 671,49	434 827 262,78	422 172 671,49
Polttonestekauppa	107 045 573,39	107 283 566,54	107 045 573,39	107 283 566,54
Hotelli- ja ravintolatoiminta	49 483 317,56	45 907 410,17	49 483 317,56	45 907 410,17
Muu palvelutoiminta	5 458 437,38	5 019 930,49	5 179 159,63	4 838 004,92
Yhteensä	596 814 591,11	580 383 578,69	596 535 313,36	580 201 653,12

2. Liiketoiminnan muut tuotot

Käyttöomaisuuden myyntivoitot	21 462,63	35 664,47	21 462,63	35 664,47
Vuokratuotot	24 497,67	22 325,71	24 497,67	22 325,71
Vahingonkorvaukset	70,01	4 925,78	70,01	4 925,78
Osuusmaksut	0,00	64 460,54	0,00	64 460,54
Kauppamaksu	0,00	22 150,12	0,00	22 150,12
Muut	2 824,38	13 366,04	2 824,38	13 366,04
Yhteensä	48 854,69	162 892,66	48 854,69	162 892,66

3. Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Ostot tilikauden aikana	455 519 277,87	444 421 933,86	455 519 414,61	444 421 933,86
Varastojen muutos (+/-)	-544 701,25	960 109,23	-544 701,25	960 109,23
Yhteensä	454 974 576,62	445 382 043,09	454 974 713,36	445 382 043,09

4. Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	44 456 428,63	42 127 656,03	44 456 428,63	42 127 656,03
Eläkekulut	7 397 897,27	6 920 401,98	7 397 897,27	6 920 401,98
Muut henkilösivukulut	1 471 765,08	2 422 878,86	1 471 765,08	2 422 878,86
Yhteensä	53 326 090,98	51 470 936,87	53 326 090,98	51 470 936,87

Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot on esitetty jäljempänä kohdassa 22.

5. Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot	16 417 674,23	15 473 680,22	16 157 369,42	15 174 510,18
Yhteensä	16 417 674,23	15 473 680,22	16 157 369,42	15 174 510,18

Poistojen ja poistoeron muutosten tase-eräkohtainen erittely sisältyy taseen liitetietojen pysyvien vastaavien ja tilinpäätössiirtojen kertymän erittelykohtiin.

6. Liiketoiminnan muut kulut

Käyttöomaisuuden myyntitappiot	258 745,67		258 745,67	
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	1 849 809,06	1 619 423,83	1 849 809,06	1 619 423,83
Kiinteistökulut	15 812 799,10	15 116 357,70	15 439 959,88	14 758 552,84
Kalusto- ja tarvikkekulut	8 044 953,64	7 440 884,59	8 044 953,64	7 440 884,59
Markkinointikulut	9 271 218,21	8 283 379,61	9 271 127,61	8 283 379,61
Muut toimintakulut	9 439 682,99	9 088 510,66	9 432 958,58	10 067 900,24
Yhteensä	44 677 208,67	41 548 556,39	44 297 554,44	42 170 141,11

Vuokratkulut on esitetty omana eränään tuloslaskelmassa.

7. Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastuspalkkiot	40 442,58	25 376,80	37 528,43	23 523,00
Tilintarkastajan palkkiot yhteensä	40 442,58	25 376,80	37 528,43	23 523,00

8. Rahoitustuotot ja kulut**Osuuspääoman korot ja****osinkotuotot pysyvien vastaavien sijoituksista**

Osuuspääoman korot omistusyhteisyrityksiltä	1 577 894,05	952 073,27	1 577 894,05	952 073,27
Osinkotuotot muilta	16 486,50	16 371,50	16 486,50	16 371,50
Osuuspääoman korot ja osinkotuotot pysyvien vastaavien sijoituksista yhteensä	1 594 380,55	968 444,77	1 594 380,55	968 444,77

Korkotuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

Saman konsernin yrityksiltä			14 251,06	35 574,34
Muilta	13 291,24			
Yhteensä	13 291,24	0,00	14 251,06	35 574,34

Muut korko- ja rahoitustuotot

Muilta	246 479,92	754 768,93	246 462,47	754 706,65
Yhteensä	246 479,92	754 768,93	246 462,47	754 706,65

Korko- ja muut rahoitustuotot yht.

259 771,16	754 768,93	260 713,53	790 280,99
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

**Arvonalentumiset ja myyntitappiot pysyvien
vastaavien sijoituksista****Arvonalentumiset vaihtuvien****vastaavien rahoitusarvopapereista**

	11 299,48		11 299,48	
Arvonalentumiset yhteensä	11 299,48	0,00	11 299,48	0,00

Korko- ja muut rahoituskulut**Saman konsernin yrityksille**

Muille	25 543,51	5 784,61	20 489,03	5 488,20
Korko- ja muut rahoituskulut yht.	25 543,51	5 784,61	20 489,03	5 488,20

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä

1 817 308,72	1 717 429,09	1 823 305,57	1 753 237,56
---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

9. Tilinpäätössiirrot

Poistoeron lisäys (-)/vähennys (+)			-1 477 334,77	-982 673,32
Yhteensä			-1 477 334,77	-982 673,32

10. Tuloverot

Tuloverot tilikaudelta (+/-)	5 399 315,68	5 161 605,92	5 399 315,68	5 161 605,92
Tuloverot edelliseltä tilikaudelta (+/-)	0,00	-2 015,80	0,00	-2 015,80
Lasken. verovelan ja -saamisten muutos	-262 872,20	-193 557,55		
Yhteensä	5 136 443,48	4 966 032,57	5 399 315,68	5 159 590,12

Laskennallinen verovelka

2 115 302,57	2 393 570,48
---------------------	---------------------

KONSERNI	KONSERNI	OK	OK
2019	2018	2019	2018

TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

11. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet

Hankintameno 1.1.	27 242,18	19 033,68	27 242,18	19 033,68
Lisäykset	33 147,54	8 208,50	33 147,54	8 208,50
Vähennykset	-1 170,00		-1 170,00	
Hankintameno 31.12.	59 219,72	27 242,18	59 219,72	27 242,18
Kertyneet poistot 01.01.	8 456,87	4 376,52	8 456,87	4 376,52
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-1 170,00		-1 170,00	
Tilikauden poisto	12 594,72	4 080,35	12 594,72	4 080,35
Kertyneet poistot 31.12.	19 881,59	8 456,87	19 881,59	8 456,87
Kirjanpitoarvo 31.12.	39 338,13	18 785,31	39 338,13	18 785,31

Liikearvo

Hankintameno 1.1.			1 775 176,78	1 775 176,78
Vähennykset				
Hankintameno 31.12.		0,00	1 775 176,78	1 775 176,78
Kertyneet poistot 01.01.			502 966,76	325 449,08
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot				
Tilikauden poisto			177 517,68	177 517,68
Kertyneet poistot 31.12.		0,00	680 484,44	502 966,76
Kirjanpitoarvo 31.12.		0,00	1 094 692,34	1 272 210,02

Muut aineettomat hyödykkeet

Hankintameno 1.1.	14 598 600,13	13 598 755,49	14 598 024,13	13 598 179,49
Lisäykset	66 821,32	999 844,64	0,00	999 844,64
Vähennykset	-50 000,00		-50 000,00	
Siirrot erien välillä	1 389 979,39		1 389 979,39	
Hankintameno 31.12.	16 005 400,84	14 598 600,13	15 938 003,52	14 598 024,13
Kertyneet poistot 01.01.	7 566 609,55	6 228 385,31	7 566 609,55	6 228 385,31
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-50 000,00		-50 000,00	
Tilikauden poisto	1 343 595,65	1 338 224,24	1 343 595,65	1 338 224,24
Kertyneet poistot 31.12.	8 860 205,20	7 566 609,55	8 860 205,20	7 566 609,55
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 145 195,64	7 031 990,58	7 077 798,32	7 031 414,58

Aineettomien hyödykkeiden ennakkomaksut

Hankintameno 1.1.				
Lisäykset				
Vähennykset				
Siirrot erien välillä				
Kirjanpitoarvo 31.12.		0,00		0,00

Aineettomat hyödykkeet yhteensä **7 184 533,77** **7 050 775,89** **8 211 828,79** **8 322 409,91**

	KONSERNI 2019	KONSERNI 2018	OK 2019	OK 2018
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet				
Omistuskiinteistöt				
Hankintameno 1.1.	18 282 397,21	18 231 765,36	15 566 526,68	15 290 220,27
Fuusioissa siirtyneet			0,00	225 674,56
Lisäykset	415 368,48	50 669,80	415 368,48	50 669,80
Vähennykset	-139 411,08	-37,95	-96 859,53	-37,95
Hankintameno 31.12.	18 558 354,61	18 282 397,21	15 885 035,63	15 566 526,68
Kirjanpitoarvo 31.12.	18 558 354,61	18 282 397,21	15 885 035,63	15 566 526,68
Kiinteistöjen liittymismaksut				
Hankintameno 1.1.	430 432,77	430 432,77	401 646,31	401 646,31
Vähennykset	-24269,77			
Hankintameno 31.12.	406 163,00	430 432,77	401 646,31	401 646,31
Kirjanpitoarvo 31.12.	406 163,00	430 432,77	401 646,31	401 646,31
Maa- ja vesialueet yhteensä	18 964 517,61	18 712 829,98	16 286 681,94	15 968 172,99
Rakennukset ja rakennelmat				
Omistusrakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	230 802 921,96	219 675 196,43	216 606 659,99	201 611 262,09
Fuusioissa siirtyneet			0,00	3 867 672,37
Lisäykset	219 731,50	9 509 644,92	219 731,50	9 509 644,92
Vähennykset	-1 086 800,74		-1 086 800,74	
Siirrot erien välillä	2 594 676,03	1 618 080,61	2 594 676,03	1 618 080,61
Hankintameno 31.12.	232 530 528,75	230 802 921,96	218 334 266,78	216 606 659,99
Kertyneet poistot 1.1.	103 883 790,33	95 343 769,61	97 314 659,87	88 383 659,88
Fuusioissa siirtyneet			0,00	865 100,16
Vähennysten kertyneet poistot	-629 438,78		-629 438,78	
Tilikauden poistot	9 491 258,43	8 540 020,72	9 058 268,67	8 065 899,83
Kertyneet poistot 31.12.	112 745 609,98	103 883 790,33	105 743 489,76	97 314 659,87
Kirjanpitoarvo 31.12.	119 784 918,77	126 919 131,63	112 590 777,02	119 292 000,12
Koneet ja kalusto				
Hankintameno 1.1.	44 077 425,75	37 218 701,29	43 901 195,32	37 039 017,59
Fuusioissa siirtyneet			0,00	3 453,27
Lisäykset	3 729 564,59	7 228 870,52	3 729 564,59	7 228 870,52
Vähennykset	-534 276,33	-432 297,71	-534 276,33	-432 297,71
Siirrot erien välillä	2 098 912,87	62 151,65	2 098 912,87	62 151,65
Hankintameno 31.12.	49 371 626,88	44 077 425,75	49 195 396,45	43 901 195,32
Kertyneet poistot 01.01.	28 267 705,38	23 058 736,67	28 231 200,69	23 021 261,72
Fuusioissa siirtyneet			0,00	3 453,27
Vähennysten kertyneet poistot	-493 870,78	-355 993,32	-493 870,78	-355 993,32
Tilikauden poistot	5 543 417,99	5 564 962,02	5 538 585,26	5 562 479,02
Kertyneet poistot 31.12.	33 317 252,59	28 267 705,37	33 275 915,17	28 231 200,69
Kirjanpitoarvo 31.12.	16 054 374,29	15 809 720,38	15 919 481,28	15 669 994,63

	KONSERNI 2019	KONSERNI 2018	OK 2019	OK 2018
Muut aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	343 975,38	321 046,78	343 975,38	317 693,74
Fuusioissa siirtyneet			0,00	3 353,04
Lisäykset	0,00	22 928,60	0,00	22 928,60
Vähennykset				
Hankintameno 31.12.	343 975,38	343 975,38	343 975,38	343 975,38
Kertyneet poistot 01.01.	193 061,90	166 669,01	193 061,90	164 489,54
Fuusioissa siirtyneet			0,00	2 263,30
Vähennysten kertyneet poistot				
Tilikauden poisto	26 807,44	26 392,89	26 807,44	26 309,06
Kertyneet poistot 31.12.	219 869,34	193 061,90	219 869,34	193 061,90
Kirjanpitoarvo 31.12.	124 106,04	150 913,48	124 106,04	150 913,48
Aineellisten hyödykkeiden ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno 1.1.	331 963,87	1 694 759,26	331 963,87	1 694 759,26
Lisäykset	8 838 287,37	317 436,87	8 838 287,37	317 436,87
Vähennykset				
Siirrot erien välillä	-6 083 568,29	-1 680 232,26	-6 083 568,29	-1 680 232,26
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 086 682,95	331 963,87	3 086 682,95	331 963,87
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	158 014 599,66	161 924 559,34	148 007 729,23	151 413 045,09

12. Sijoitukset

Osakkeet saman konsernin yrityksissä

Hankintameno 1.1.			4 350 884,80	4 951 066,80
Lisäykset				
Vähennykset			0,00	-600 182,00
Hankintameno 31.12.			4 350 884,80	4 350 884,80
yhteensä			4 350 884,80	4 350 884,80

Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Määrä 1.1.			155 433,53	3 115 076,28
Vähennykset			-9 533,22	-2 959 642,75
Määrä 31.12.			145 900,31	155 433,53

Kirjanpitoarvo 31.12.

Pääomalainasaamiset saman konsernin yrityksiltä				700 000,00
Vähennykset				-700 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			0,00	0,00

Saamiset saman konsernin yrityksiltä yhteensä

			145 900,31	155 433,53
--	--	--	-------------------	-------------------

Pääomalainasaaminen:

Lainan pääoma ja korko saadaan maksaa yhtiön selvitystilassa ja konkurssissa vain kaikkia muita velkoja huonommalla etuoikeudella. Laina on vakuudeton.

Pääoma saadaan muutoin palauttaa ja korkoa maksaa vain siltä osin, kuin yhtiön vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää yhtiön viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudempaan tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän.

Vuotuinen korko on Suomen Pankin julkaisema viitekorko lisättynä yhdellä prosenttiyksiköllä.

	KONSERNI 2019	KONSERNI 2018	OK 2019	OK 2018
Osakkeet omistusyhteisyrityksissä				
Hankintameno 1.1.	25 473 185,28	24 365 345,85	25 647 133,47	24 542 559,69
Lisäykset	3 056 500,00	1 104 573,78	3 056 500,00	1 104 573,78
Vähennykset	-265 051,24	3 265,65		
Hankintameno 31.12.	28 264 634,04	25 473 185,28	28 703 633,47	25 647 133,47
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	120 153,45	120 153,45	120 153,45	120 153,45
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	120 153,45	120 153,45	120 153,45	120 153,45
Kirjanpitoarvo 31.12.	28 144 480,59	25 353 031,83	28 583 480,02	25 526 980,02
Osuudet omistusyhteisyrityksistä yhteensä	28 144 480,59	25 353 031,83	28 583 480,02	25 526 980,02
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä				
Määrä 1.1.		6 633 708,56	0,00	6 633 708,56
Vähennykset		-6 633 708,56	0,00	-6 633 708,56
Määrä 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut osakkeet ja osuudet				
Hankintameno 1.1.	1 495 151,90	1 495 202,36	1 495 151,90	1 495 202,36
Vähennykset	0,00	-50,46	0,00	-50,46
Hankintameno 31.12.	1 495 151,90	1 495 151,90	1 495 151,90	1 495 151,90
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	271 371,21	271 371,21	271 371,21	271 371,21
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	271 371,21	271 371,21	271 371,21	271 371,21
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 223 780,69	1 223 780,69	1 223 780,69	1 223 780,69
Muut saamiset muilta				
Hankintameno 1.1.	202 206,08	202 206,08	202 206,08	202 206,08
Lisäykset	12 502,40	0,00	12 502,40	0,00
Hankintameno 31.12.	214 708,48	202 206,08	214 708,48	202 206,08
Muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Hankintameno 1.1.	7 500 000,00	23 545 836,15	7 500 000,00	23 545 836,15
Vähennykset	-7 500 000,00	-16 045 836,15	-7 500 000,00	-16 045 836,15
Hankintameno 31.12.	0,00	7 500 000,00	0,00	7 500 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	214 708,48	7 702 206,08	214 708,48	7 702 206,08
Sijoitukset yhteensä	29 582 969,76	34 279 018,60	34 518 754,30	38 959 285,12

13. OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ

KONSERNIYRITYKSET

	Kotipaikka	Omistus- osuus-%	Osakkeiden määrä	Nimellisarvo euro	Kirjanpitoarvo 31.12.2019	Oma pääoma 31.12.2019	Tilikauden tulos
Kiinteistö Oy Särkiniemen Säästökulma	Kuopio	75,1	415,00	6 640,00	254 000,00	35 672,24	2 920,06
Kiinteistö Oy Iisalmen Savonkatu 20	Iisalmi	67,3	1 010,00	75 000,00	1 506 433,48	833 801,33	-10 758,94
Kiinteistö Oy Mansikki	Kiuruvesi	56,2	50 061,00	500 610,00	508 619,76	626 386,22	-6 263,15
Kiinteistö Oy Riistaveden Liikekeskus	Kuopio	70,2	3 901,00	7 802,00	302 940,00	709 698,45	4 387,67
Kiinteistö Oy Kuopion Pyörötori	Kuopio	57,1	1 680,00	1 755,18	1 778 891,56	3 361 073,11	-26 059,18
KONSERNIYRITYSOSAKKEET YHT.			57 067	591 807,18	4 350 884,80	5 566 631,35	-35 773,54

OMISTUSYHTEISYRITYKSET

Osakkuusyrietykset	Kotipaikka	Omistus- osuus-%	Osakkeiden määrä	Nimellisarvo euro	Kirjanpitoarvo 31.12.2019	Oma pääoma 31.12.2019	Tilikauden tulos
Kiinteistö Oy Puijonlaakson Palvelukeskus	Kuopio	36,4	3 176	292,25	2 550 000,00		
Kiinteistö Oy Tahko Twinhills 212	Nilsia	20,0	20	1 600,00	607 162,06		
Kiinteistö Oy Kuopion Tukukartano	Kuopio	20,4	611	2 055,26	642 600,00		
Kiinteistö Oy Nilsian Tahkotuvat	Nilsia	50,0	239	4 780,00	262 326,17	508 350,07	-76,88
Tahkon Silta Oy	Nilsia	20,0	600	600,00	600,00		
Kiinteistö Oy Varkauden Talo	Helsinki	35,72	26 790	45 057,55	161 275,08		
Asunto Oy Varkauden Wihtori	Varkaus	21,31	4 329	3 640,43	170 878,93		
Osakkuusyrietykset yhteensä			35 765	58 025	4 394 842,24	508 350,07	-76,88

Muut omistusyhteisyrietykset

S-pankki Oy	Helsinki	2,2	144899		5 471 775,78		
S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy	Helsinki	5,8	9205		6 893 862,00		
S-Voima Oy	Helsinki	4,7	445		973 000,00		
Sok osuudet	Helsinki	5,95	20687		10 343 500,00		
Muut omistusyhteisyrietykset yhteensä			175236		23 682 137,78		
Omistusyhteisyrietykset yhteensä					28 076 980,02		
Omistusyhteisyrietysten arvo konsernissa					27 903 031,83		

14. Vaihto-omaisuus	KONSERNI	KONSERNI	OK	OK
	2019	2018	2019	2018
Tavarat	24 748 514,47	24 203 813,22	24 748 514,47	24 203 813,22
Yhteensä	24 748 514,47	24 203 813,22	24 748 514,47	24 203 813,22

15. Laskennalliset verosaamiset

Jaksotuseroista johtuvat	68 099,94	83 495,65		
Yhteensä	68 099,94	83 495,65		

16. Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset	5 292 181,39	4 917 755,48	5 279 815,09	4 869 138,62
Vuokrasaamiset	60 916,61		60 916,61	0,00

Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Siirtosaamiset			-18 191,88	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	-18 191,88	0,00

Saamiset omistusyhteisyyksiltä

Myyntisaamiset	2 300 595,73	2 096 375,79	2 300 595,73	2 096 375,79
Siirtosaamiset	1 474 583,11	1 371 927,62	1 474 583,11	1 371 927,62
Yhteensä	3 775 178,84	3 468 303,41	3 775 178,84	3 468 303,41

Muut saamiset

Siirtosaamiset	206 972,92	86 079,65	168 063,74	85 622,37
Yhteensä	988 828,11	538 026,72	988 120,89	538 026,72

Lyhytaikaiset saamiset yhteensä

	10 324 077,87	9 010 165,26	10 253 903,29	8 961 091,12
--	---------------	--------------	---------------	--------------

Siirtosaamiin sisältyvät

olennaiset erät

Vuosialennukset ja markkinointihyvitykset	1 203 904,81	1 203 904,81	960 967,62	1 203 904,81
Henkilöstökulut	861,62	60 464,33	861,62	60 464,33
Rahoituserät	26 291,65	2 081,14	26 291,65	2 081,14
Muut	1 232 353,14	643 504,06	0,00	643 504,06
Siirtosaamiset yhteensä	2 463 411,22	1 909 954,34	988 120,89	1 909 954,34

17. Rahoitusarvopaperit

Muut osakkeet ja osuudet	73 771 039,82		73 771 039,82	
Muut arvopaperit muilta	0,00	9 994 947,00	0,00	9 994 947,00
Yhteensä	73 771 039,82	9 994 947,00	73 771 039,82	9 994 947,00

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

18. Oma pääoma

Osuuspääoma 1.1.	10 772 686,82	10 772 686,82	10 772 686,82	10 772 686,82
Osuuspääoma 31.12.	10 772 686,82	10 772 686,82	10 772 686,82	10 772 686,82
Vararahasto 1.1.	25 873 167,87	23 853 167,87	25 873 167,87	23 853 167,87
Lisäys	2 063 000,00	2 020 000,00	2 063 000,00	2 020 000,00
Vararahasto 31.12.	27 936 167,87	25 873 167,87	27 936 167,87	25 873 167,87

Muut rahastot

Osuusmaksurahasto 1.1	791 813,18	545 757,50	761 813,18	545 757,50
Lisäys	186 285,04	511 464,02	216 300,99	511 464,02
Vähennys	0,00	295 408,34	0,00	295 408,34
Osuusmaksurahasto 31.12.	978 098,22	761 813,18	978 114,17	761 813,18
Suorittamatta olevat osuusmaksut	183 800,99	248 100,00	183 800,99	248 100,00

	KONSERNI 2019	KONSERNI 2018	OK 2019	OK 2018
Edellisten tilikausien ylijäämä/tappio 1.1.	232 169 436,20	221 774 948,59	218 012 353,26	207 480 101,55
Ylijäämän palautus	-15 766 669,44	-8 077 330,46	-15 766 669,44	-8 077 330,46
Siirto vararahastoon	-2 063 000,00	-2 020 000,00	-2 063 000,00	-2 020 000,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/tappio 31.12.	214 339 766,76	211 677 618,13	200 182 683,82	197 382 771,09
Tilikauden ylijäämä/tappio	20 834 419,93	20 491 818,07	22 583 321,11	20 629 582,17
	235 174 186,69	232 169 436,20	222 766 004,93	218 012 353,26
Oma pääoma yhteensä	274 861 139,60	269 577 104,07	262 452 973,79	255 420 021,13
Tilinpäätössiirtojen kertymästä omaan pääomaan merkitty osuus	9 958 303,52	11 140 171,34		
Laskelma voitonjakokelpoisesta ylijäämästä 31.12.				
Edellisten tilikausien ylijäämä/tappio			200 182 683,82	197 382 771,09
Osuusmaksurahasto			978 114,17	761 813,18
Tilikauden ylijäämä/tappio			22 583 321,11	20 629 582,17
Pakollinen vararahastosiirto			-2 258 332,11	-2 062 958,22
Yhteensä			221 485 786,99	216 711 208,22
19. Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero				
Aineettomien oikeuksien poistoero			6 987,71	2 850,82
Muut aineettomat hyödykkeet			1 022 972,17	992 432,53
Rakennukset ja rakennelmat			11 913 986,86	13 396 557,57
Koneet ja kalustot			-581 779,38	-553 603,58
Osakkeet			63 331,89	81 291,83
Muiden aineellisten hyödykkeiden poistoero			16 695,15	0,00
Yhteensä			12 442 194,40	13 919 529,17
20. Pitkäaikainen vieras pääoma				
Korottomat muut pitkäaikaiset velat	12 950,00		12 950,00	0,00
Yhteensä	12 950,00	0,00	12 950,00	0,00
Laskennallinen verovelka				
Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	2 115 302,57	2 393 570,48		
Yhteensä	2 115 302,57	2 393 570,48		
21. Lyhytaikainen vieras pääoma				
Velat saman konsernin yrityksille				
Ostovelat			0,00	9 185,87
Yhteensä			0,00	9 185,87
Saadut ennakot	195 446,84	165 466,25	188 809,32	157 030,99
Ostovelat	6 171 619,56	3 794 462,51	6 150 037,66	3 762 444,49
Velat saman konsernin yrityksille				
Ostovelat			9 376,31	0,00
Yhteensä			9 376,31	0,00
Velat omistusyhteisyrityksille				
Ostovelat	25 055 910,55	28 106 822,84	25 055 910,55	28 106 822,84
Siirtovelat	23 554,34		23 554,34	
Yhteensä	25 079 464,89	28 106 822,84	25 079 464,89	28 106 822,84
Muut lyhytaikaiset velat muille	4 101 982,23	4 641 546,62	4 100 068,56	4 634 891,19
Lyhytaikaiset siirtovelat muille	16 818 684,73	15 420 286,44	16 799 397,28	15 414 477,30
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	52 367 198,25	52 128 584,66	52 327 154,02	52 084 852,68

	KONSERNI 2019	KONSERNI 2018	OK 2019	OK 2018
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
Bonukset	1 819 058,90	1 862 115,84	1 819 058,90	1 862 115,84
Henkilöstökulut	14 079 307,60	12 776 732,70	14 079 307,60	12 776 732,70
Verot	750 278,36	634 020,56	750 278,36	634 020,56
Muut	170 039,87	147 417,34	150 752,42	141 608,20
Siirtovelat yhteensä	16 818 684,73	15 420 286,44	16 799 397,28	15 414 477,30

LIITETIEDOT HENKILÖSTÖSTÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENIÄ

22a. Henkilöstön lukumäärä keskimäärin 1 198 1120 1201 1120

22b. Henkilöstön lukumäärä keskimäärin ryhmittäin

Päivittäis- ja käyttötavarakauppa	797	739	797	739
Hotelli- ja ravintolatoiminta	253	225	253	225
Liikenneasemat	111	118	111	118
Muut	37	35	37	35

22c. Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkkiot

Hallitus	62 715,00	66 350,00	62 715,00	66 350,00
Hallintoneuvosto	73 805,00	52 450,00	73 805,00	52 450,00

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

23. Annetut vakuudet

Vuokravakuudet

Pantit	81 092,00	81 092,00	81 092,00	81 092,00
Yhteensä	81 092,00	81 092,00	81 092,00	81 092,00

Muiden puolesta annetut vakuudet:

Osuuskaupalla on täytetäkausvastuu S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:n nostamiin lainoihin, ensisijaisen vakuuden ollessa yhtiön reaaliomaisuus. Yhtiön osakkaat (pl. SOK) ovat antaneet yhtiön nykyisistä ja uusista lainoista täytetäkauksina takaussitoumuksen maksimissaan 524,5 miljoonan euron summalle. Osakkaiden (pl.SOK) osuus täytetäkausvastuun kokonaissummasta määräytyy samassa suhteessa kuin osakkaat (pl.SOK) ovat omistaneet SOK:n osuuksia yhtiön perustamishetkellä. Osuuskauppa PeeÄssä täytetäkausvastuu em. summasta on enintään 30,4 miljoonaa euroa. Ensisijaisen vakuuden arvon oletetaan kattavan nostetun lainamäärän.

Edellä mainitun täytetäkausvastuuseen sisältyvän nostetun päävelan jäljellä oleva kokonaismäärä 31.12.2019 oli 484,5 miljoonaa euroa, josta Osuuskauppa PeeÄssä täytetäkausvastuu on 28,1 miljoonaa euroa.

Kiinnitysten yhteismäärä

Omassa hallussa olevat kiinnitykset	32 197 384,00	31 887 384,00	29 750 112,00	29 440 112,00
Yhteensä	32 197 384,00	31 887 384,00	29 750 112,00	29 440 112,00

24. Vastuusitoumukset

Leasingvastuut: (sis alv)

-Seuraavana vuonna maksettavat	5 657,75	5 657,75	5 657,75	5 657,75
-Yli vuoden kuluttua maksettavat	1 733,52	6 351,38	1 733,52	6 351,38
Yhteensä	7 391,27	12 009,13	7 391,27	12 009,13

Toimitilojen vuokravastuut

-Seuraavana vuonna maksettavat	1 450 429,42	1 587 156,80	1 406 385,14	1 562 981,54
-Yli vuoden kuluttua maksettavat	6 605 614,24	7 707 046,79	5 973 873,04	7 008 039,01
Yhteensä	8 056 043,66	9 294 203,59	7 380 258,18	8 571 020,55

Kiinteistöinvestointien tarkistusvastuu

Yhtiö on velvollinen tarkistamaan vuosina 2011-2019 valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Viimeinen tarkistusvuosi on 2028. Vastuun enimmäismäärä on 7.115.851,52 euroa (ed.v. 8.563.104,39 euroa).

Muut vastuusitoumukset

Osakassopimuksen mukaiset sitoumukset vastata S-Voima Oy:n sitoumuksista ja rahoittaa sen toimintaa

Osakkaat vastaavat ns. Mankala-periaatteen mukaisesti S-Voima Oy:n sitoumuksista. Tämän periaatteen mukaan vastuu yhtiön välittömistä kustannuksista määräytyy osakkaan käyttämän energian mukaan. Vastuu yhtiön välillisistä kustannuksista sisältäen myös mm. lainojen lyhennykset ja korot sekä poistot, puolestaan jakautuu osakkaan omistamien osakesarjojen suhteessa. Yhtiön A-sarjan osakkeet liittyvät markkinasähkön hankintaan, B-sarjan osakkeet tuulivoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan ja C-sarjan osakkeet ydinvoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan, johon S-ryhmä on sittemmin päättänyt olla osallistumatta. Osuuskauppa PeeÄssä ei ole merkinnyt S-Voima Oy:n B1 ja C-sarjan osakkeita.

OK PEEÄSSÄ KONSERNIN TUNNUSLUVUT

Tunnusluvut 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liikevaihto me	546,2	534,0	547,1	559,2	580,4	596,8
Liikelylijäämä						
-Me	19,7	17,4	21,9	23,7	23,7	24,4
-%:a liikevaihdosta	3,6	3,2	3,9	4,2	4,1	4,1
Ylijäämä/tappio ennen satunnaiseriä ja veroja						
Me	20,0	17,5	22,2	23,8	25,4	25,9
-%:a liikevaihdosta	3,7	3,3	4,1	4,3	4,4	4,3
Oman pääoman tuotto- %	7,7	6,1	7,4	7,5	7,7	7,6
Sijoitetun pääoman tuotto-%	9,2	7,7	9,3	9,4	9,6	9,5
Omavaraisuusaste, %	83,8	83,7	83,5	81,2	83,3	83,6
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen -Me	24,3	16,9	8,1	20,6	19,5	16,3
- % liikevaihdosta	4,4	3,2	1,5	3,7	3,3	2,7
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	1160	1117	1125	1089	1120	1198

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

Oman pääoman tuotto-%=	$\frac{(\text{tulos ennen satunnaiseriä} - \text{tilikauden verot}) * 100}{\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus (keskim)}}$
Sijoitetun pääoman tuotto-%=	$\frac{(\text{tulos ennen satunnaisia eriä} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}) * 100}{\text{taseen loppusumma} - \text{korottomat velat} - \text{pakolliset varaukset (keskim.)}}$
Omavaraisuusaste, % =	$\frac{\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}{\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} * 100$
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen =	Käyttöomaisuusinvestoinneista suoritettu määrä
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä =	Laskettu maksettujen työtuntien perusteella, työtunnit muutettu kokoaikaisiksi työsuhteiksi

Osuuskauppa PeeÄssä

TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ JA OMA PÄÄOMA

Osuuskaupan jakokelpoinen ylijäämä on 221.485.786,99 euroa.

Osuuskunnan taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Osuuskunnan maksuvalmius on hyvä, eikä alla ehdotettu tilikauden ylijäämän jako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan osuuskunnan maksukykyä

Hallitus ehdottaa, että tilikauden 2019 ylijäämä 22.583.321,11 euroa käytetään seuraavasti:

- siirretään sääntöjen 25 § mukaisesti vararahastoon 2.258.000,00 €
- maksetaan ylijäämän palautuksena arviolta 18.797.000,00 €, mikä on 4,0 % Osuuskauppa PeeÄssästä tehtyjen Osuuskauppa PeeÄssän S-etukortilla rekisteröityjen bonusostojen määrästä
- jätetään loppuosa edellisten tilikausien ylijäämätilille 1.528.321,11 €

Kuopiossa 25. päivänä helmikuuta 2020

Tapio Kankaanpää

Marja Pääkkö

Arto Herranen

Antti Kettunen

Johanna Lehtonen

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Kuopiossa 25. päivänä helmikuuta 2020

Pricewaterhouse Coopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Pekka Loikkanen, KHT

LUETTELO KIRJANPIDOISTA JA AINEISTOISTA

Kirjanpidon osa	Tositelaji	Tositelajin nimi	Kirjanpitojärjestelmien keskinäiset yhteydet	Miten ja missä säilytetään
Tilinpäätös ja toimintakertomus			Tasekirjassa on esitetty kirjanpitolain edellyttämä toimintakertomus, tilinpäätös sekä luettelo kirjanpidoista ja aineistoista.	Sidottuna kirjana Osuuskauppa PeeÄssän arkistossa, käyntiosoitteessa Savilahdentie 10, 70700 KUOPIO
Tase-erittelyt			Pääkirjanpidon mukaiset tase-erittelyt	Erikseen sidottuna kirjana Osuuskauppa PeeÄssän arkistossa, käyntiosoitteessa Savilahdentie 10, 70700 KUOPIO
Tilikohtainen tulos- ja taselaskelma			Pääkirjanpidon mukainen tulos- ja taselaskelma.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa. Kaikki Ondemandiin arkistoitavat aineistot on nähtävissä järjestelmästä selaimella.
Tiililuettelo			Pääkirjanpidon mukainen tiililuettelo.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
Pääkirjanpito			Pääkirjanpitoon kootaan yhteenveto esijärjestelmien tapahtumista.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
Käyttöomaisuuskirjanpito			Käyttöomaisuuteen kirjataan Talja SAP:ssa sekä liittymien kautta että manuaalisesti tapahtumia.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
	KN	KOM migraatio		
	AA	Käyttöom.kirjaus		
	AF	Poistokirjaukset		
Palkkakirjanpito			Palkkakirjanpitoon kirjataan Talja SAP:ssa sekä liittymien kautta että manuaalisesti tapahtumia.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
	UG	Palkat Fenixistä		
Ostoreskontra			Ostoreskontraan kirjataan Talja SAP:ssa sekä liittymien kautta että manuaalisesti tapahtumia.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
	KG	Toimittajat - hyvät.		
	KZ	Ostoresk maksut		
	OJ	IP Jaks.kirj, peruut		
	OK	Haahela-ostolaskut		
	OL	AOP-tapahtumavel		
	OP	AOP/bonus valv.las t		
	OR	SOK:n lahjak.t AOK		
	OS	AOP/jäsenh valvontal		
	OU	IP Jaksotuskirjaus		
	OV	Tavaralaskut IP		
	OX	Kululaskut IP		
	OZ	Kom ulk lask IP		
Myyntireskontra			Myyntireskontraan kirjataan Talja SAP:ssa sekä liittymien kautta että manuaalisesti tapahtumia.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
	DA	Asiakastosite		
	DG	Hyvitysmyyntilaskut		
	DR	Myyntilaskut		
	DZ	Myyntiresk suoritus		
	N2	Lahko		
	N3	AOP/jäsenhall.valv l		
	N6	Massi valv.laskut		
	NE	AOP/bonus valv.l.		
	NF	Mura-luottokT valv l		
	ZJ	Viitesuoritukset		
	ZK	Luottotappiot		
	ZT	Myyntiresk tos per		
Kirjanpito			Pääkirjanpitoon kirjataan Talja SAP:ssa sekä liittymien kautta että manuaalisesti tapahtumia.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
	AB	Tasaukset		
	MM	Martti		
	S1	Muistiotosit. muut 1		
	S2	Muistiotosit. muut 2		
	S3	Muistiotosit. muut 3		
	S5	Muistiotosit. muut 5		

	S6	Muistiotosit. muut 6		
	S7	Muistiotosit. muut 7		
	S9	Muistiotos.kons.kump		
	SA	Muistiotositteet		
	SC	Kirjapidon jaksotus		
	SK	Kassatosite		
	U5	Massi kpitotap		
	U8	Haahtela sis. kirjau		
	UA	Ravintolaostot kater		
	UB	S-Business ale. jako		
	UC	Bonukset ja agribonu		
	UF	MURA-myyntin tilityk		
	UT	Matu-hyvitykset toim		
	UX	AOP Jäsenhall vien		
	VR	Sijoituskirjaus		
	VS	Sijoitusarvostus		
	ZA	Sis.muistiotositteet		
	ZB	Autom kk kirjaukset		
	ZF	Tiliote kirjaus		
	ZO	Kpito tos peruutus		
	ZV	Basware tiliote		
Laskutus			Laskutukseen kirjataan Talja SAP:ssa sekä liittymien kautta että manuaalisesti tapahtumia.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
	Z1	Haahtela, vuokralask		
	Z2	Haahtela, vakuuslask		
	Z6	Sopimuslaskut		
	Z7	Muut laskut 2		
	ZL	Muut laskut		
Liitetietositteet	LT	Liitetietositteet	Tilinpäättöksen liitetietojen erittelyt ja taustalaskelmat.	Sähköisesti yhtiön arkistossa.

Tilintarkastuskertomus

Osuuskauppa PeeÄssän edustajiston kokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin sekä emo-osuuskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Tilintarkastuksen kohde

Olemme tilintarkastaneet Osuuskauppa PeeÄssän (y-tunnus 0864235-8) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2019. Tilinpäätös sisältää Osuuskauppa PeeÄssä -konsernin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot sekä Osuuskauppa PeeÄssän taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiimme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Riippumattomuus

Olemme riippumattomia emo-osuuskunnasta ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emo-osuuskunnan ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emo-osuuskunta tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen

virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnitellaan ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emo-osuuskunnan tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aiheutta epäillä emo-osuuskunnan tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonne. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emo-osuuskunta tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä.

Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen ja konsernitalinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman ylijäämän käyttämisestä on osuuskuntalain ja osuuskunnan sääntöjen mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emo-osuuskunnan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Kuopiossa 25.2.2020

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Pekka Loikkanen
KHT

HALLINTONEUVOSTON LAUSUNTO

Hallintoneuvosto on tarkastanut tilinpäätöksen vuodelta 2019 ja siihen liittyvän hallituksen toimintakertomuksen sekä tutustunut tilintarkastajien niistä antamaan kertomukseen.

Hallintoneuvosto jättää asiakirjat osuuskunnan sääntöjen 17 §:n mukaisesti edustajiston kokouksen käsiteltäväksi ehdottaen, että tilinpäätös vahvistettaisiin ja hallituksen esitys ylijäämän käyttämisestä hyväksyttäisiin.

Kuopio 12. maaliskuuta 2020

Mervi Vidgren
hallintoneuvoston
puheenjohtaja

Juha Riikola
hallintoneuvoston
sihteeri